Ч. 255 (13.454). Львів, пятниця 29. вересня 1933. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і Канаді, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чекісти й монархісти.

Про тихе співробітництво московських монархістів з більшовиками вже була згадка в „Ділі" Своєрідне приятельство та якісь невисловлювані симпатії цих двох крайностей, хоч і на перший погляд здаються парадоксальними є фактом Коли ми пригадаємо милий жарт московської Чека з відомим українським ренегатом, московським монархістом В В Шульгіним, якого чекіст Ягода (заступник Менжінського) возив по СРСР., показуючи знамениту патріотичну московську працю більшовиків, про яку В. В. Шульгін з таким захопленням пише в своїй книжці, написаній за інспірацією тоїж московської Чеки та якої рукопис редагував та цензурував чекіст Ягода, як він потому сам цинічно признався. З того виходить, що коли треба, то монархісти з патріотизму роблять для більшовиків працю мурина. Один подібний випадок монархістичної присуги більшовикам хочу тут навести. Вісти про бестіяльське нищення української нації, яке так скажено переводять московські більшовики на Україні, починають попадати в закордонну пресу. Підкреслюю нації, а не групи чи кляси, бо навіть визначні партійні заслуги, героїчна революційна діяльність не збереже тепер на Україні життя тому, хто має сміливість лише признатися до української нації. Розстріли комуністів українців — Палащука-Конара й інших зробили неприємне враження за кордоном навіть на прихильників московських більшовиків, у яких почав проявлятися скептицизм щодо розвязання більшовиками національної проблеми в СРСР., чим так дуже любили вихвалятися нераз московські більшовики. Московське Чека (ГПУ) вирішило направити хибу й висунуло проти всіх національно свідомих українців загальне обвинувачення в шпіонстві. Так напр., в одній своїй промові московський сатрап на Україні Постишев назвав взагалі всіх українців-комуністів — Шумського, Максимовича, Солодуба й інших шпіонами. А що найцікавіше, то згодом, після заяви Постишева, появляється в московському монархістичному часописі „Возрождение" стаття під назвою — „Комісар Конар-Палащук. Історія одного зрадника". Чи ту статтю написав сам Постишев чи лише редагував так як Ягода книжку В. В. Шульгіна, можливо, що залишиться й надалі тайною московських монархістів та більшовиків...

Оскільки особа Ф. Палащука як і його суспільно-політична діяльність доволі відомі в Галичині, то вважаю, що варта познайомити читача з де-якими уривками згаданої статті, — що є виквітом московського цинізму, нахабства й брехні у представлюванні людини й після смерти. Ще й іншу думку маю на меті. Для нас, українців, не може бути байдужим, що наші вороги — московські чорносотенці-монархісти та більшовики-комуністи будуть ганьбити чесне імя українців, що хоч і впали жертвою своєї віри в соціялістичну чесність та ідейність московських шовіністів та пристали до інтернаціонального табору, але всеж таки залишилися національно свідомими українцями за що й втратили своє життя. Не допускаємо, щоби наші земляки (хочби й противники) тратили ще й свою честь. Може ближчі знайомі цього „зрадника" й „шпіона" напишуть свої спогади про Ф. Палащука. До свого переходу до більшовиків він не був з останніх, що приймали активну участь в українській визвольній боротьбі.

Ось яку історію „зрадника" й „зрадництва" находимо в монархістичному щоденнику: „...Між галицькими комуністами, що спаслися в 1920 р. від тюрми утечею в Совітську Росію, був один з членів Центрального Комітету Федір Михайлович Конар. Зразу, як і всі його товариші, він був у неласці. Він навіть був виключений з партії. Потім йому вдалося себе регабілітувати, а впертою працею на користь комінтерну він знову здобув довіря кремлівської шайки. Через рік у Москві зявився з тоїж Польщі рідний брат Конара, комуніст, що зразу присвятив себе праці в закордонному апараті комінтерну. Оба брати скоро зробили карієру. В той час як один безнастанно мандрував за кордон, виконуючи відповідальні доручення щодо звязку, другий спеціялізувався в праці по сільському господарстві. При цьому територіяльно він обрав для себе Україну, довгий час працюючи в організаціях наркомзему, розташованих коло румунсько-польських кордонів.

„З ходом часу Федір Конар досяг надзвичайно високого становища та став заступником народнього комісаря хліборобства Української Соціялістичної Республики. При його участі відбувалися всі засідання вищої влади в Харкові. У відсутности наркома він його заступав, маючи доступ до всіх секретних документів, як совітського апарату так і партійного як „жінка Цезаря" він був поза всяким підозрінням, тим більше, що він завжди ревно поступав за сталінською „генеральною лінією"...

*

„У першій половині березня ц. р., в звязку з історією комсомольця Німченка, на Україні відбувся ряд арештів між комуністичною молодю. Справа набирала значіння, число арештів збільшувалося: комсомольців обвинувачували в контрреволюції, в шкідництві, „злоснім" саботажі. Частина їх, як кажуть, була навіть причасна до двох експропріяцій на залізних дорогах „Екси" нібито були переведені для поповнення каси змовників, що підготовляли на Україні державний переворот.

„У звязку з тими арештами був також переслуханий приятель одного з „терористів" син комісаря Конаря. На допиті хлопець сказав, що у помешканні його батька відбуваються постійні збори, на яких обговорюють політичні проблеми, при тім зовсім не в дусі „генеральної лінії": йшла постійна критика чинности центральної влади, осуджували політику Сталіна, лунали протести бунтарів проти політбюра...

„За Конаром-батьком, зрозуміло, був встановлений нагляд. Місцеве Д. П. У. занялося виясненням його минулого й зовсім несподівано викрило, що Конар, котрий пропав без сліду в 1920 р. в Галичині та Палащук — одна й таж особа.

*

„Українське Ґ. П. У., виявивши велику самостійність та розгадавши одну з таємниць замнаркома, не знало, що в Москві в О. Ґ. П. У. добре й давно знають про галицьке минуле Конара та що він має там приятелів та оборонців. Те, що його минуле було відоме в Москві він знав та вважав себе цілком забезпеченим від неприємних евентуальностей.

„В один гарний день Конара-Палащука арештували (в Харкові). Коли до нього зявилися чекісти, він здивовано сказав:

„Мене, партійного, не можуть арештувати. Дайте лінію, я зателефоную Менжінському.

„Але ордер на арешт був підписаний Менжінським. Кількох слів було досить, щоби Замнарком притих. Закривши облича руками й опустивши голову, він розбалакався. Але замісць очікуваного оповідання про давне минуле та про свою причетність до змовницької діяльности комсомольських терористів, Конар зробив найдивніще каяття. Він признався, що за 13 років був тайним агентом одної чужоземної держави та що розгром галицьких комуністів відбувся за його вказівками. Він також признався, що його „рідний брат", який працює в комінтерні, навіть не є його ріднею, а був „братом" лише по розвідчій організації. Ним він відсилав свою інформацію за кордон, а частину її нимже передавав одному чужоземному дипломатові в Москві.

„Арешт Конара був переведений незабаром до арешту англійських інжинірів, службовців фірми Метрополітен-Вікерс його справа була прелюдією до другої. Розстріляно 35 осіб. О. Ґ. П. У. надало справі надзвичайно конспіративний характер. Ледви чи не по перше за кілька літ в історії діяльности О. Ґ. П. У. сталося, що смертний вирок постановлений був без наради, на місці. Присуд був також виконаний негайно: навіть не була додержана звичайна формальність, що дає 48 годин для заходів перед Ц. В. Ком. про помилування. Дуже дивне, що радянське офіційне повідомлення про розстріл 35 зовсім не згадує про справжню ролю Палащука. Більше того: в офіційнім повідомленні факт проходження агента чужоземної розвідки в більшовицькі верхи зовсім захований. Йде мова в нім лише про шкідницьку діяльність в наркомземі, колхозцентрі, в організаціях по збору зерна, про „зрив" засівної кампанії, про псування тракторів і т. п."

Далі йде ще така дописка:

„В закордонній пресі про арешт Конара майже нічого не писалося. А всеж, поінформований „Ню Йорк Таймс" од 1. IV. повідомляє про страту (смертну кару) радянського урядовця, що через 13. р. був шпіоном та який пересилав свої відомости за кордон при допомозі комінтерну"...

Колиж ми ще собі пригадаємо вістку в закордонній пресі (була передрукована в „Ділі") про самогубство М. Скрипника, в якій згадувалося, що воно сталося в наслідок викриття його шпіонської діяльности, то будемо мати повний образ діяльности московської Чека (Г.П.У.), що має за завдання винищити свідомих українців комуністів під замітом нібито їх шпіонської діяльности. Слова Постишева про шпіонство Шумського, Максимовича, Солодуба — це підготовка опінії до їх ймовірного розстрілу...

М. О.

Ширіть наш часопис!

Тайна захоплення Еріо.

Паризький часопис „Возрождение" відхиляє рубець тайни, чому Еріо був таким захоплений усім тим, що побачив підчас своєї недавньої подорожі по Совітах, при чому ця газета покликується на інформації німецьких дипльоматичних кол. Отож показується, що перед приїздом Еріота до Совітів відбулася в Москві в політбюро спеціяльна конференція з участю головачів ГПУ Менжинського і Ягоди. На тій конференції виготовили подрібно церемоніял подорожі, при чому головну увагу звернули на те, щоби не допустити нікого до Еріота, як також перешкодити у передачі йому листів.

У кожній фабриці, яку — згідно з пляном мав оглянути Еріо — були вибрані зайпевніші комуністи, які цілими днями вчилися на памяті промов з привітом та евентуальних відповідей на запити франц. гостя. Непевних робітників усунули на той час, боячися, щоби вони не втяли якої штуки, що зіпсувала би ідилічний настрій. Робітники, ба навіть директори даних фабрик, які мав оглянути Еріо, дістали спеціяльно вишиті нові одяги (які їм певне потім відібрали!). Крім того вжито заходи, щоби усунути з дороги, якою буде їхати Еріо, всіх „безпрізорних" (безпритульних дітей), жебраків і т. д.

У прибічній сторожі Еріота і його оточенню, як взагалі в отому до деталів вирежисерованому видовищі взяла участь спеціяльна бригада чекістів під командою Чорби. Крім того на почті зорганізовано спеціяльний „чорний кабінет" для контролі кореспонденції зза кордону й із самого краю, тому, що совітські власти дістали повідомлення, що багато людей вислало до Еріота листи за посередництвом французького посольства у Москві. Ні один з тих листів до рук адресата не дійшов...

—o—

Розправа за вбивство Голувка.

Шестий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

З технічних причин подаємо продовження сензаційних зізнань свідків з 6-го дня розправи.

ЗІЗНАННЯ СВ. М. МАТЧАКА.

Суддя Хшонщевський: До якої партії належав Р. Сушко?

Св. Матчак: До ніякої з істнуючих легальних партій на західно-українських землях у Польщі. Зате я мав враження, що це один з найвизначніших членів ОУН.

Суддя Хшонщевський: На який саме час видав полк. Коновалець приказ припинити терористичну акцію? Як саме той „час" розуміти?

Св. Матчак: Це було в часі, коли українські посли внесли жалобу до Ліґи Націй на „пацифікацію" і процесувалися з польським урядом у Женеві. Тоді саме мали розглядати цю жалобу, а на час, доки не буде розглянена жалоба, ОУН видало приказ припинити всяку акцію.

На питання прокуратора свідок каже, що має при собі те число офіційного органу ОУН „Розбудови Нації", де підс. Барановського беруть в оборону перед замітом провокаторства.

Прокуратор: Чи можете позичити цей журнал судові?

Св. Матчак: Так! (і витягає з течки ч. 7—8 „Розбудови Нації" з 1932 р. На стор. 197 у статті п. з. „Провокація в наступі" написано, що саме тепер проти ОУН повелено рішучий наступ, кидаючи на активних членів ОУН наклеп провокаторства, а між іншим саме на підс. Р. Барановського, якому закидують вбивство ком. Чеховського, вбивство пос. Голувка і провокаторство. Стаття виступає гостро проти радикалів, закидуючи їм, що кидають на ОУН інсинуації, поширюючи такі наклепи.)

Прок.: Чи в тій статті підс. Барановського вважають визначним членом ОУН?

Св. Матчак: Я не мав змоги прочитати ще в цілости цієї статті, але підчас мого побуту в Празі і стрічі з діяльними членами ОУН, ці члени запевняли мене, що до підс. Барановського мають довіря на 100 відсотків.

Прок.: А можеб ви подали назвища тих осіб?

Свідок: Боюсь, що це могло би їм пошкодити.

Прокуратор: Чи це визначні особи?

Свідок: Одна з найвизначніших осіб.

Прок.: Колиж ви про це розмовляли?

Свідок: З весною цього року.

Прок.: На чому саме полягав контакт визначних членів ОУН з деякими особами безпеки?

Свідок: Ми це дуже дошкульно відчували підчас нашої політичної акції в краю. Ось деякі випадки перед і після пацифікації принесли куди більше шкоди визвольним змаганням українського народу, як користи.

Прок.: Чи ви про це говорили з провідниками ОУН?

Свідок: Так. Саме в Празі я виголосив в одному гуртку реферат про політичне положення українського народу в краю, згадуючи, що не виключено, що деякі випадки інспірували ворожі чинники. Тоді націоналісти рішучо запротестували, кажучи, що до їх поборювання вживається нікчемних засобів боротьби, бо інсинуації.

Р. СУШКО ПРО ВБИВСТВО ГОЛУВКА.

Далі на питання прокуратора свідок вияснює ще раз, що Роман Сушко вісткою про вбивство Голувка був заскочений. І тоді свідкові заявив, що ОУН не могло би вбити посла Голувка, бо ОУН виконує атентати на такі особи, які репрезентують владу, а посол Голувко таким репрезентантом влади не був. ОУН не застосовує індивідуального терору до ідейних польських провідників, як противників, бо їх є надто багато і терористичні акти супроти них всіх були би безглуздям. Вкінці такий атентат на посла Голувка був би в дуже невідповідному моменті, бо в Женеві розглядали тоді українські жалоби.

Суддя Купровський: Тут підс. Барановський постійно заявляє, що не є членом ОУН, а йому найвизначніші члени ОУН виявляють повне довіря. Якжеж це так?

Св. Матчак: Мабуть так воно не є.

Обор. д-р Шурлей: Яку стичність мають українські легальні партії з ОУН?

Св. Матчак: Організаційної стичности ніякої. Зате поодинокі члени як особи мали контакт з поодинокими членами ОУН.

Обор. д-р Шурлей: Отже чи українські політичні організації мають вплив на підпольну організацію?

Св. Матчак: Українські політичні організації намагаються впливати на хід політичних подій. І ось коли в 1930 р. відносини у краю не були унормалізовані, нам йшло про те, щоби ці відносини унормалізувати.

Обор. д-р Шурлей: Щож ви називаете ворожими чинниками?

Св. Матчак: Тих, що ворожо ставляться до визвольних змагань українського народу на західно-українських землях.

Обор. д-р Шурлей: Чи УВО є шкідливим чинником для українського народу?

Св. Матчак: Не відповідаю тому, бо в суді не місце розглядати політичні українські концепції, організації та їхню діяльність. (Предсідник звільнив свідка від відповіди.)

Обор. д-р Шурлей: Якжеж поясните, що українські політичні партії не змогли зломити опору ОУН?

Св. Матчак: Ми-ж можемо впливати щойно по доконаних фактах, ex post. Зате якби ми мали змогу передискутувати перед порішенням виконати терористичний акт, то хто зна чи ми їх не переконалиб.

Обор. д-р Шурлей: чи думаете, що політичні чинники кермуються лишень льогікою і розумом?

Св. Матчак: Ні! Також почування, відрух, припадок мають вплив. І ось погляди на те, що є корисне для української нації, а що шкідливе, є дуже ріжні.

Обор. д-р Шурлей: А чи саботажі шкідливі для українського народу?

Св. Матчак: Ми виходимо з інших тактичних становищ, а ОУН з іншого.

Обор. д-р Крайценавер: Ви кажете, що всі саботажеві акти краю інспірувала влада безпеки? (Предсідник перериває, кажучи, що обор. за далеко зрозумів ці вияснення свідка).

Св. Матчак: Я не кажу, що у всіх випадках — це походило з того джерела, бо слідства не вів у конкретних випадках.

Обор. д-р Крайц.: Ви сказали, що визначні члени ОУН мали на 100 відсотків довіря до підс. Барановського, а не питали ви, чи підс. Барановський зрадив інтереси польської держави? (Гураганний сміх на салі).

Св. Матчак: Алеж якби в ОУН знали, що підс. Барановський був на службі поліції, то він ні хвилини не був би в ОУН, ні не міг мати довіря у її членів.

Обор. д-р Шухевич: Якжеж ваша партія (УСРП) ставиться до ОУН?

Св. Матчак: Не маю уповажнення від партії говорити про це в суді.

Обор. д-р Шух.: Як ставився посол Голувко до українців.

Св. Матчак: Прихильно ставився до визвольних змагань на В. Україні.

Обор. д-р Шух.: Чи знаете д-ра В. Старосольського?

Св. Матчак: Так, знаю як оборонця і провідника УСДП.

Обор. д-р Шух.: Чи є можливе, щоби д-р В. Старосольський був членом сенату ОУН? (Предсідник перериває оборонцеві, кажучи, що це зі справою не має нічого спільного і тут не місце, щоби поодинокі особи очищувати від закидів).

Св. Матчак: Не знаю.

Обор. д-р Шух.: А д-ра Гр. Лужницького знаете?

Св. Матчак: Так, знаю! (Тут предсідник знову перериває обор. Шух.).

Обор. д-р Шух.: Але я хочу виказати, що не всі інформації підс. Барановського були правдиві і питає свідка:

— Чи ви можете припустити, щоби д-р Лужницький був конфідентом ком. Чеховського?

Св. Матчак: Д-ра Лужницького знаю добре і я глибоко переконаний, що це виключене.

Обор. д-р Рогуцький: Чи знаете, що посол Голувко брав участь в уґодовецьких переговорах?

Св. Матчак: Як мені відомо, посол Голувко переговорював з УНД-івським клюбом, бо в соймі є два клюби.

Обор. д-р Рог.: В якім характері тоді виступав посол Голувко?

Св. Матчак: Як посол клюбу Б. Б., але ці переговори розбилися.

ЗА 1.500 ЗОЛ. БАРАНОВСЬКИЙ ХОТІВ ЗГЛАДИТИ МАРУСЮ ФЕДУСЕВИЧІВНУ І ЗГОДИВСЯ ВИДАТИ З. КОССАКА.

Св. *Леон Ґаллас*, 44 літ, б. городський староста у Львові, тепер староста в Бересті, зізнає без присяги, що підс. Барановського пізнав щойно у вересні 1932 р. по вбивстві посла Голувка, яке свідка живо зацікавило. І тому звернувся за інформаціями в цій справі до ком. Чеховського. Цей заявив свідкові, що дрогобицька поліція на фальшивій дорозі, бо на основі звісток його конфідента підс. Барановського, арештовані вже під замітом злочину 5 осіб не є вбивниками посла Голувка. Зате підс. Барановський запевняв ком. Чеховського, що вбивства доконав Коссак зі своєю ґрупою. Далі ком. Чеховський заявив, що за схоплення З. Коссака слід конфідентові заплатити. І дійсно свідок призначив за схоплення його 2.000 зол. з диспозиційного фонду та зажадав, щоби Чеховський улаштував свідкові стрічу з підс. Барановським. Так і сталося. Були дві стрічі. Перший раз свідок зустрінувся з підс. Бар. ок. 5. вересня 1931 р. за стрийською рогачкою по 10-ій годині вечором і тоді підс. Бар. заявив йому, що З. Коссак є без сумніву моральним спричинником убивства та головною фіґурою в цій справі. Тому то слід негайно арештувати З. Коссака, щоби він не втік за кордон і щойно опісля арештувати інших членів з його ґрупи, які є звичайними „пйонками". Тоді то свідок вручив підс. Бар. квоту 100 золотих.

НЕСАМОВИТЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ.

Вдруге зустрінувся свідок з підсудним на домагання ком. Чеховського в половині вересня теж за стрийською рогачкою. І тоді підс. Бар. **за ціну схоплення З. Коссака домагався зглаждення зі світу Марусі Федусевичівної. Ця несамовита вимога** так заінтриґувала свідка, що він автом привіз підсудного до свого помешкання, щоби при яркім світлі приглянутися цьому таємничому обличчю підсудного. Тут підсудний так зясував свій плян несамовитого вбивства безборонної дівчини: **він зажадав авта, яким виїхав би з Марусею Федусевичівною за місто Львів. По дорозі довідався би від неї, яка є куріеркою між низами ОУН та Верховною Командою, де скривається Зенон Коссак і після того вбив би Марусю Федусевичівну; труп її вкинув би до води.** Одначе свідок цю пропозицію відкинув, бо боявся, щоби не втягано урядових чинників у небезпечну аферу. Опісля са вже більше з підс. Бар. не стрічався і доручив вишукати для себе іншого конфідента, який орієнтувався би в справах ОУН. До підс. Барановського втратив узагалі довіря. Як придержали З. Коссака, не знає. В кожному разі свідок не ресвідчений, що З. Коссак не вбив посла Голувка. Між останньою стрічею з підс. Барановським і схопленням Коссака проминули ок. дві тижні. Коссака придержали на стації у Скнилові, яку підс. Бар. радив обсадити поліційними агентами. **За це схоплення підс. Бар. одержав 1.500 зол. за посередництвом ком. Чеховського** і на цю квоту дав свій квіт. (Тут предсідник показує підс. Барановському квіт на ту суму, виставлений ним 29. вересня 1931 р. та власноручно підписаний його псевдонімом: „Завадзкі").

Прок.: Якіж ви мали основи недовіряти підс. Барановському?

Св. *Ґаллас:* Він спрямовував усе слідство за фальшивий шлях та вказував на людей непричасних.

Прок.: Чи ви мали основу думати, що підс. Бар. був одночасно і конфідентом і членом УВО?

Св. *Ґаллас:* Одного разу заявив мені ком. Чеховський, що підс. Бар. просив його вказати йому якогонебудь політичного конфідента з кругів УВО, щоби він міг видати його організації. І на цій основі я міркую, що підс. Бар. стояв на послугах УВО.

Прок.: Як було з грішми, призначуваними для підс. Барановського? Бо він жалується у слідстві, що всіх грошей, призначених йому, не діставав.

Св. Ґаллас: Що торкається тієї справи, то заявляю, що вже при першій стрічі запитав я підс. Бар., чи все правильно дістає гроші. Тоді підс. Бар. відповів, що місячно одержує постійно по 200 зол., а крім того ще винагороду за спеціяльні прислуги. Про цю нашу розмову підс. Бар. розказав ком. Чеховському і звідтіля здогадуюся, що між ними були відносини сердечні.

СПРАВА РЕВОЛЬВЕРУ.

Прокуратор: Чи відомо свідкові щонебудь про розмову підс. Барановського з ком. Чеховським щодо револьверу, яким убито посла Голувка?

Св. Ґаллас: Я не розумію, чому ком. Чеховський злегковажив взагалі цю справу

Прок.: Чи підс. Бар. говорив ком. Чеховському про якінебудь пляни ОУН?

Св. Ні, не знаю. Зрештою підс. Бара-им зацікавився я щойно по вбивстві посла Голувка.

Прок.: Чи підс. Барановський подав прізвища членів з групи Коссака? Чи згадував про М. Гнатова?

Св. Ґалляс: Так, подав прізвища, а прізвище М. Гнатова подав, але без ніякого акценту.

Суддя Кучера: Чи підс. Бар. був діяльним членом ОУН?

Св. Ґалляс: Ми не мали щодо того ніякого сумніву.

Суддя Купровський: Чи відомо свідкові, хто доконав розламу в ОУН і хто його спричинив?

Св. Ґалляс: Говорено найбільше про Коссака, як про бунтівничу вдачу, яка багато річей робить на власну руку.

Суддя Купровський: Чи міркуєте, що підс. Бар. дійсно холоднокровно вбив би М. Федусевичівну?

Св. Ґалляс: Я переконаний, що так, коли він відважився цинічно з такою пропозицією виступати перед урядовими чинниками!

Суддя Купровський: Чи міркуєте, що підс. Бар. міг бути контррозвідчиком?

Св. Ґалляс: Так. Він хотів здемаскувати конфідента перед організацією, щоби віднискати довіря в організації. І це вказувало би на його характер як контррозвідчика.

Суддя Хмонцевський: Чи ненависть підс. Бар. до З. Коссака не могла бути причиною видачі З. Коссака?

Св. Ґалляс: Виключаю таку можливість. У даному випадку підс. Бар. зробив це виключно за гроші.

Прокур.: Чи ком. Чеховський не говорив, як він контактується з Бар.?

Св. Ґалляс: Вони стрічалися в публичних льокалях, як у ресторації Штіпера і підс. Бар. не боявся деконспірації.

Обор. д-р Шухевич до Бар-ого: Від кого ви довідалися про адресу З. Коссака?

Підс. Бар.: Не відповідаю!

Обор. д-р Шух.: Я вам докажу від кого!..

Підс. Бар. (пригноблений): Від... Бойдуника.

Обор. д-р Шухевич: Ви хотіли вбити М. Федусевичівну?

Підс. Бар.: Не відповідаю.

ЗІЗНАННЯ СВ. ПОСЛА В. ЗАГАЙКЕВИЧА.

Св. Володимир Загайкевич, 55 років, адвокат і посол до сойму, без присяги зізнає, що з початком 1931 р. померший посол Михайло Галущинський звернувся до тодішнього премієра Славека, щоби звільнити з превенційних арештів українських послів: д-ра Дмитра Левицького і товаришів. Премієр Славек спрямував тоді Михайла Галущинського до послів Голувка і Єнджеєвича, як рішаючих чинників президії клюбу ББ. З того приводу з доручення Українського Клюбу в соймі свідок враз з М. Галущинським і послом О. Луцьким взяв участь у конференції, яка відбулася з послами Голувком і Єнджеєвичем. На тій конференції українські посли висунули такі постуляти: 1) звільнити українських послів з арештів; 2) негайно реактивувати 3 замкнені гімназії; 3) припинити т. зв. безкровну пацифікацію, що полягала на ліквідації і розвязуванні низки українських товариств; 4) винагородити шкоди, спричинені пацифікацією. Посол Голувко і Єнджеєвич домагалися дискусії в ширшій площині і заявили, що ці справи можуть бути поладнані на тлі поладнання польсько-української справи в цілости. Як вступну передумовину посли Голувко і Єнджеєвич поставили домагання відкликати в Женеві українські жалоби та зложити з трибуни в соймі декларацію „льояльности". Повищі умовини ми відкинули згідно з нашим переконанням і тому, що вони переступали межі, уділених нам повновластей. На нашу заувагу, щоби борше поладнали справу негайного звільнення з вязниці українських послів і перестали ліквідувати наші товариства, посол Голувко заявив, що що цих справ фрагментарично поладнати не можна. На тому наші розмови з послами Голувком і Єнджеєвичем закінчилися. Про відношення посла Голувка до української справи в Польщі безпосередньо свідок нічого не знає. Знає тільки, що не було основи вважати Голувка безпосереднім інспіратором чи теж виконавцем політики уряду і він ініціятором пацифікації не був. Сумніваюся, щоби якнебудь українська організація доконала вбивства пос. Голувка, бож вона мусіла би рахуватися з некорисними рефлексіями, які те вбивство викликало би в Женеві, де тоді на деннім порядку були українські жалоби з приводу пацифікації.

ЗІЗНАННЯ СВ. СТАН. КУХАРСЬКОГО.

Св. Станислав Кухарський, начальник відділу безпеки у міністерстві внутрішніх справ, 42 роки, зізнає без присяги, що вперше зустрічався з підс. Барановським негайно по вбивстві ком. Чеховського в дні 23. березня 1932 р. на поліції у Львові. Давніше доходили до свідка слухи, що на услугах поліції є „Завадзкі". У Львові переслухував свідок підс. Барановського в товаристві Соханського, начальника виділу безпеки і радн. Івахова. Вже на вступі слідства підс. Барановський засипав свідка низкою назвищ зпоміж визначніших українців, з якими мав зустрічатися ком. Чеховський, а між ними згадав теж **о. Білинського зі св. Юра, посла Матчака та д-ра Григорія Лужницького.** Далі підс. Бар. згадав, що Петро Сайкевич уже віддавна задумував вбити ком. Чеховського. Одночасно підс. Барановський підсував свідкові концепцію, що ком. Чеховський стояв на послугах ОУН і тому не використовував інформацій, передаваних йому підсудним. І тому сліди вбивства ком. Чеховського ведуть до ОУН тимпаче, що з таким пляном носився Петро Сайкевич. Саме в такому моменті слідства з підс. Барановським увійшов начальник Соханський, що на хвилину віддалився був з кімнати і подав свідкові таку вістку, яка кружляє вже по Львові, а саме, що **свідок переслухує вбивника ком. Чеховського** і тому львівська преса нетерпеливо хоче надрукувати цю вістку. Ця вістка нач. Соханського пригнобила вельми підс. Барановського і він змішався. Потім, бажаючи відвернути увагу від себе, заявив Бар. свідкові, що вже давніше повідомив ком. Чеховського, що в нього (підсудного) був револьвер, з якого вбито посла Голувка. Далі додав, що про це знав теж радн. Івахів. Тоді я — каже Кухарський — відрухово запитав радн. Івахова, чи це правда і цей відрухово підтвердив моє питання, кажучи, що „так було".

„З ТИМ АЗЄВОМ СЛІД УЖЕ СКІНЧИТИ".

Переслухавши підс. Барановського, свідок набрав переконання, що підсудний грав двозначну ролю і тому вже в березні заявив нач. Соханському, що з **„тим Азевом слід уже скінчити та його замкнути".**

Прок.: Чи підс. Барановський оказав, що він перед убивством ком. Чеховського вибирався до Праги?

Св. Кухар.: Так! А від нач. Соханського знаю, що настирливо домагався від нього пашпорту.

УВО І ЗУНРО.

Прок.: Що свідкові відомо про співпрацю ОУН і комуністами?

Св. Кухар.: Ще в 1924 р. тодішній крайовий командант УВО Я. Індишевський враз із ред. Д. Паліївом виїхали до Харкова з метою наладнати контакт і співпрацювати з комуністами. Але тому, що один з провідників комуністичної акції у Східній Галичині, присутній тоді у Харкові, а саме Розенберґ, запротестував проти співпраці з націоналістами, до тої співпраці не дійшло. Зате в 1925 р. відчас зїзду УВО в Ужгороді дійшло до формального розламу в УВО. Фракція з комунофільською закраскою створила окрему організацію ЗУНРО, яка опинилася в руках петрушевичівців. У краю серед молоді перехрещувалися впливи ОУН і комуністів. Був навіть випадок, що гурток ОУН з комуністами піднаймав спільно домівку.

На питання д-ра Шурлея свідок каже, що пос. Голувко прихильно ставився до справ національних меншин.

Обор. д-р Шух.: Чи свідкові відомо, що в ОУН були два табори: один, що всецило довіряв підс. Барановському і другий, що йому не довіряв, але вкінці побідив табор, що довіряв підс. Барановському?

Св. Кухар.: Підс. Барановський користувався довірям керманичів ОУН, а його брат Ярослав ще й тепер є визначним діячем у Празі.

Обор. д-р Шух.: Чи відомо вам, що ті, які їздили до Харкова, по своїм повороті до краю оголосили в „Новому Часі" низку статтей, змальовуючи в дуже чорних красках положення на В. Україні, отже про комунофільські впливи в УВО не може бути мови?

Св. Кух.: Вперше чую це.

Обор. д-р Шух.: А чи відомо вам, що деяких членів з радянофільськими настроями з УВО виключили і вони створили ЗУНРО та видавали свій орган „Український Революціонер", де поборювали УВО і що від того часу в організації не було ніяких радянофільських настроїв?

Св. Кух.: Частина радянофільських членів дійсно могла відійти, але частина могла теж залишитися.

Обор. д-р Крайценавер: Які є докази є на те, що підс. Барановський зраджував польські інтереси?

Св. Кух.: Його інформації були невірні, а то й фальшиві. По переслуханні я набрав переконання, що підс. Бар. — це хитра людина, яка працює на дві сторони.

Обор. д-р Рогуцький: Чи пошукувано М. Гнатова?

Св. Кух.: Так! Пошукувано в Данцігу, в Німеччині і у Франції, де перебуває його брат і де — як слід здогадуватися — виїхав М. Гнатів на пашпорт свого брата.

СЛІДСВО В СПРАВІ ВБИВСТВА КОМ. ЧЕХОВСЬКОГО.

Обор. д-р Рог.: Чи слідство у справі ком. Чеховського вже закінчено і припинено?

Св. Кух.: Ні! Воно ведеться ще дальше і маємо надію, що справники вбивства засядуть перед судом.

ЗІЗНАННЯ СВ. ДМ. БУБЕНА.

Св. Дмитро Бубен, 37 літ, аспірант поліції, тепер у Познані, зізнає без присяги, що як начальник слідчого виділу в Дрогобичі слідив діяльність ОУН на терені Дрогобиччини. Оповідає про відносини в ОУН. Негайно по вбивстві посла Голувка він вступне слідство. Далі на питання обор. д-ра Крайценавера свідок каже, що ком. Чеховський ок. 22. січня 1932 р. заявив таке: „Ми є вже на сліді револьвера, з якого вбито посла Голувка".

На цьому перервано розправу в год. 5. пополудні до четверга, 9. год. враниі.

ПРИСУД У СЯНІЦЬКОМУ ПРОЦЕСІ.

У вівторок в год. 12.40 опівночі запав присуд у розправі за вбивство Хуцяка та зранення ем. майора Овоца, на основі якого обв. Романа Яйка засудили на два роки вязниці без приміщення; Степана Станкевича на два роки й пять місяців тюрми без приміщення; Бог. Древінського на пять літ без приміщення.

—o—

ВИДАЛЕННЯ НІМЕЦЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ ІЗ СРСР.

МОСКВА. ПАТ. Всі кореспонденти німецьких часописів у СРСР одержали від большевицької влади приказ кинути СРСР до трьох днів. Рівночасно відкликали всіх большевицьких кореспондентів у Німеччині. Німецький шарже д'афер у Москві Твардовский преложив протест у влади СРСР.

Коли протест Німеччини остане без успіху, то правові взаємини між СРСР і Німеччиною будуть зірвані. Мають відкликати цілість офіційних кореспондентів аґ. [illegible] Вольфа й ТАСС.

Москву покидають: кореспондент Вольфового бюра ред. Баум, „Берл. Тагеблят" ред. Гершфельд, „Фелькіше Цайт." ред. Юст і „Льок. Анцайґер" ред. Гербінґ. Кореспондент Вольфового бюра Баум є теж пресовим аташе німецької амбасади та належить до дипл. корпусу.

У межах вище названих кореспондентів представники ГПУ, доручили їм повідомлення про виселення та казали їм підписати зобовязання виїзду в 3-деннім речинці.

З Німеччини виїдуть до СРСР: кореспондент ТАСС-а ред. Бельмонт, кореспондент „Ізвестій" ред. Кейт і кореспондент „Правди" ред. Черняк.

Німецька преса рішила з уваги на поступок СРСР не висилати нових журналістів, бо не є в безпеці на терені СРСР.

МОСКВА, ПАТ. Чотири німецькі кореспонденти в Москві, що дістали з наказу кореспонденти Ізвестія СРСР, звернулися до влади СРСР позволити кореспондентам речинець до 14 днів [illegible] ос. справ.

ЗА ОХОРОНУ НАЦ. МЕНШИН.

ЖЕНЕВА. ПАТ. Французький делеґат [illegible] заповів, що є делеґатом Гаїті на Зібранні Ліги, зложить проєкт резолюції, в якій висловлено би [illegible] бажання, щоби [illegible] охорони життя та волі [illegible], щоби всі громадяни без різниці раси, мови та релігії були рівні перед правом і щоби [illegible] міжнародну комісію під доглядом Ліги Націй. Запит не ставився, резолюція проєктує створити при Лізі спец. еміграційний уряд, що заняв би долею еміґрантів із нац. меншин.

БУРІ В ІТАЛІЇ.

ВЕНЕЦІЯ. ПАТ. Північну Італію навістили нагальні бурі, наслідком яких ріки виступили з берегів. У Венеції зн. св. Марка залите водою наслідком небувалого приливу моря.

ДОЛЬФУС У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 27. 9. ПАТ. В заг. дискусії Зібрання Ліґи Націй перший промовляв мін. Саймон у справі розброєння. Опісля вийшов на трибуну канц. Дольфус. Витали його бурливими оплесками, яких давно не чули в Лізі Націй. Дольфус натякнув делікатно на австрійсько-німецькі взаємини, говорив про конечність міжнародньої співпраці та зазначив, що не в братовбивчій боротьбі, а у співпраці, яку наказав Бог, можуть держави розвязувати питання нашої доби. Австрійські ринки збуту треба поширити.

Як сходив із трибуни, всі його оплескували крім німецької делеґації.

——o——

НОВИНКИ

— **Страшні відносини.** Одна кляса приватної ґімназії СС. Василіянок у Львові вибралася у вівторок, 26. ц. м. пополудни під проводом учительки географії на наукову прогульку за місто. Коли дівчата знайшлися за ліском Погулянкою, напало на них шістьох 10—12-літніх хлопчиськів, отже дітей у шкільному віці, мабуть з передмістя Пасік і почали кидати камінням. Учителька звеліла ученицям не звертати на напасників уваги, однак це тільки скріпило їхню агресивність і каміння та цегли посипались ще густіше. Тій лицарській кампанії доморослих „стрільців" приглядалися спокійно люди, заняті при недалекій будові, мабуть їхні батьки. Бо коли напасники кликнули з тріюмфом: „Україна ідзє! бій Україне!" — старші люди відповіли окликами „браво" та іншими словами заохоти. Надармо пробувала учителька енергічним виступом прогнати малих хулиганів. Дістала ще каменем в ногу. Щоби спекатися напасників, всі учениці мусіли рятуватися втечею в сторону Личакова. Вислід був такий, що майже кожна учениця дістала каменем, багато по кілька разів, а одна була ранена каменем в голову.

— **За багато патріотичних свят.** Мін-ство освіти повідомило шкільні кураторії, що не є бажаним, щоби допускали шкільну молодь до ріжних історичних свят, яких стає щораз більше, наслідком чого терпить наука в школі. Відповідно освідомлювати молодь треба на науці історії та рідної мови. Якщо школа хоче влаштувати якесь свято особливо урочисто, мусить перенести його на святочний день або на пополудне звичайного дня науки.

— **Арештували командира вогневої сторожі.** На внесення прокуратора окр. суду у Львові слідчий суддя приказав арештувати команданта вогневої сторожі у Львові Цецькевича. Йому закидають надужиття матеріяльної натури. Перевірено, що серед табору сторожі мав 3 приватні вози, м. н. власне авто, що не виплачував повних гонорарів за надчисельні години, не вів належних рахунків за закуплені матеріяли. Слідство за надужиття влади задля аиску ведеться проти бувш. віцепрезидента Львова інж. Кольбушовського, службовця маґістрату бувш. президіяльного секретаря Адамовича, м. шофера Кароляка та контрольора заведення чищення міста Пісінґера й районового заведення чищення міста Бруха.

— **Б. управитель львівського ратуша — обманцем.** У львівському карному суді йде розправа проти Фр. Машталяжа, бувш. управителя ратушевого будинку. Йому закидують, що допускався надужиття так, що вписував у листи виплат фікційні назвища робітників, які ніколи в ратуші не працювали. Так за 72 таких „робітників" присвоїв собі 5.827,50 зол., а на школу 24 осіб, які дійсно працювали вкрав 7.869,68 зол.

— **Пожежа.** В Рудні біля Львова згоріла стодола та стайня Мих. Гадапяка, будинки Ірини Багар і Мик. Смоковського. Шкоди є на 10 тис. золотих.

— **Таких є більше.** В Дрогобичі усунено від урядування судового комірника Станислава Несито, санаційного діяча і члена місцевого союзу леґіоністів. Ревізія, переведена в його канцелярії начальником суду, виказала брак 3.500 зол. і взагалі великий непорядок. Його агенди передано комірникові Своровському.

— **Спроба хліборобського страйку.** Організація польської людової партії проголосила на 25. ц. м. у всіх західних і середущих воєвідствах рільний страйк, який зводиться до того, що селяни мають здержатися від довозу харчів до міст і містечок. Тим способом хотять вплинути на зменшення торгових оплат і підвищення цін на хліборобські продукти. Як звідомляють польські часописи, страйкова акція не повелася, бо фреквенція селян на торговицях зовсім не ослабла і довіз збіжа, ярин і інших харчів іде зовсім нормально.

— **Ріжні вістки.** Архиепископ Філядельфії, кардинал Доверті одержав на письмі погрозу, що як не зложить окупу в сумі 50 тисяч фунтів штерлінґів, його палату збомбардують. — У Виленщині появилися масово дики і вовки, роблячи на полях і людських оселях значні шкоди. — Президент Рузвельт приказав урядові закупити за 75 міл. дол. харчевих запасів по знижених цінах для безробітних.

——o——

З судової салі.

ПРОЦЕС ОУН У ТЕРНОПОЛІ.

Пос. д-р Баран складає оборону. — Відложення розправи до найближчої каденції в грудні ц. р. — Наложення дотеперішніх коштів на оборонця д-ра Барана. — Велика сензація в суді. — Арештування на салі всіх обвинувачених.

В ч. 252 „Діла" з 25. ц. м. було звідомлення про перший день процесу, що в дні 22. вересня ц. р. розпочався перед трибуналом суду присяглих у Тернополі проти шістьох молодих українців: 1) **Богдана Мушки,** 2) **Миколи Сиротюка** — обох з Микулинець, 3) **Осипа Фуртака** з Ладичина, пов. Тернопіль, 4) **Осипа Шкамбари,** 5) **Олександра Горина** і 6) **Михайла Віньчика** — всіх трьох з Варваринець, повіт Теребовля, обвинувачених за приналежність до ОУН (ст. 97 к. к.) та за розкинення дня 1. травня 1932 летючок ОУН (ст. 154 § 2 к. к.), а обв. Мушки і обв. Шкамбари надто і за перевезення повищих летючок (ст. 155 § 2 к. к.). Всі обвинувачені свого часу були арештовані, сиділи по кілька тижнів у слідчій вязниці, а тепер відповідали з вільної стопи.

Розправі проводив молоденький віцепрез окр. суду д-р **Вендриховський,** вотували окр. судді **Герман** (жид) і **Гостковський,** обвинувачував підпрокуратор **Веншковський,** боронили тернопільські адвокати посли **д-р Баран і д-р Ладика та д-р Дзерович і д-р Брикович.**

В пятницю 22. ц. м. на раншішній розправі переслухали трьох перших обвинувачених, а на вечірній двох дальших. **Всі заперечили приналежність до ОУН,** три перші заперечили розкинення летючок, а обв. Мушка признався тільки до того, що одержав летючки та передав їх обв. Шкамбарі. Обв. Шкамбара і Горинь на розправі признались до розкинення летючок у ночі з 1. на 2. травня м. р. (Великодні Свята) у Варваринцях.

Розправа **велася у напруженій атмосфері,** бо предсідник Вендриховський старався довести і вмовити в обвинувачених приналежність до ОУН і у веденні розправи не зумів бути обєктивним та нераз висказував свої завваги, що процесово недопустиме, бо це вплива на суддів присяглих.

На вечірній розправі при переслуханні обвинувачених Шкамбари і Гориня, котрих боронить пос. д-р Баран, предсідник, всупереч їх зізнанням, твердив, що летючки такі розкидували всі три разом (Горинь твердив, що розкидував сам, а тільки Шкамбара і Віньчик в інших місцях разом) і кілька разів висказав свої завваги, що могли вплинути на присяглих суддів у некорисному для обвинувачених напрямі. З уваги на таке ведення розправи оборонець д-р Баран поставив внесок **на вилучення предсідника Вендриховського на думці ст. 41 кодексу карної процедури,** бо заходять сумніви щодо його безсторонности. Цей внесок викликав сильне подесервування у предсідника, котрий опісля подиктував до протоколу, що мотивація внеску д-ра Барана брехлива і є інсинуацією під його адресою та на цьому перервав розправу до 9 год. рано другого дня.

Нова розправа розпочалася в суботу 23. ц. м. далеко по 10. год. Передтим під проводом президента окр. суду Цеглецького при співучасти окр. суддів Германа і Гостковського відбулося неявне засідання суду, котре **відкинуло внесок обор. д-ра Барана** і цю постанову відчитав предсідник Вендриховський на початку розправи, приступаючи до дальшого переслухання обвинувачених. Тут зголосився до слова обор. **д-р Баран** і заявив, що супроти витвореної атмосфери не з його вини і відкинення його внеску **він змушений зложити оборону обвинувачених Шкамбари й Гориня** і ту оборону складає. Коли д-р Баран почав ближче мотивувати свій поступок, предсідник відобрав йому голос. Тоді зголосився до слова обор. **д-р Брикович та іменем своїм і двох інших оборонців зсолідаризувався зі становищем д-ра Барана,** добачуючи в поступку предсідника нарушення прав оборони. **Те саме заявив і обор. д-р Дзерович.**

Трибунал пішов на нараду і по хвилині предсідник оголосив постанову, що **розправу відкладає до чергової каденції в грудні ц. р., на оборонця д-ра Степана Барана накладає кошти удаременої розправи, а на обор. д-ра Бриковича накладає грівну 50 золотих.** На салі велика сензація, бо подібний випадок приключається дуже рідко.

Треба зазначити, що вилучення предс. Вендриховського з причини сторонничости не перше в Тернополі. Таке сталося в березні ц. р. з внеском д-ра Ладики. Він себе не вилучив і нині. Суд зніс з цієї причини вирок (справа Гаврищкова і тов. за ОУН зі ст. 97 к. к.). Головний обвинувачений, засуджений тоді на 7 літ, вийшов тепер на волю.

Кошти, наложені на посла д-ра Барана виносять мабуть кільканадцятьсот золотих.

Обвинувачених прокуратор задержав після того на салі. Відбулося негайне засідання суду (Вендриховський і вотанти Мешковський та Тільп), котре на внесок прокуратора **рішило арештувати всіх шістьох обвинувачених** з причини можливости утечі й впливання на свідків. Усіх обвинувачених вязнична сторожа в асисті поліції відвела до вязниці.

Оборона вносить зажалення. Ціла подія викликала в Тернополі небувалу сензацію.

——o——

БІРЖА.

ДОЛЯР.

Доляр поза біржою 5.81 зол.

Золото: доляри 9.06—9.08; франки фр. [illegible]; дукати 83.50—83.80; корони 37.60—35; рублі 17.15 17.40

Срібло без змін.

ЗБІЖЕ.

	льоко залад.	льоко Львів
Жито збірне	12.90—13.00	11.40—11.50
Льон	31.00—32.00	

——o——

Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Кость